

**Nr 60.**

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av medicinsk undervisning vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus.*

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkten 66, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag av 43 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 78, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 20 februari 1953, föreslagit riksdagen att med godkännande av de statsbidragsgrunder, som förordats av departementschefen, *dels* till Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus under elfte huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 17 000 kronor samt å riksstaten för budgetåret 1953/54 24 000 kronor, *dels ock* till Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm för budgetåret 1953/54 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 49 000 kronor.

1:o) **Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus.** I skrivelse den 28 maj 1952 till kanslern för rikets universitet har lärarkollegiet vid karolinska sjukhuset fäst uppmärksamheten på de problem, som sammanhänger med den uppkomna bristen på utbildningsplatser för medicine kandidaters kliniska undervisning vid institutet. Den sedan flera år successivt ökade intagningen av elever till de medicinska nybörjarkurserna har sålunda föranlett, att platstillgången vid flertalet kliniska kurser och tjänstgöringar blivit otillräcklig. Det är svårt för de studerande att inom rimlig tid vinna tillträde till de propedeutiska kurserna. Köbildning har dessutom uppkommit framför de på kirurgitjänstgöringen följande kurserna och tjänstgöringarna. Sådana svårigheter kommer enligt kollegiet att föreligga, så länge man årligen antar lika många studerande som nu utan att stadigvarande öka antalet utbildningsplatser. Fråga är emellertid icke endast om brist på utbildningsplatser utan även hur man skulle kunna helt utnyttja de platser, som redan

finnes. Kollegiet har framlagt vissa förslag till lösning av här berörda spörsmål.

Genom beslut den 25 september 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad angående tillfälligt ianspråktagande i enlighet med lärarkollegiets framställning av vissa staden tillhöriga sjukhus för undervisning.

Såsom resultat av de förhandlingar, som kommissionen fört med delegerade från Stockholms stad, har kommissionen med skrivelse den 5 december 1952 framlagt förslag till avtal, som intagits i propositionen, rörande undervisning i kirurgi vid S:t Görans sjukhus och i neurologi vid Södersjukhuset.

Från stadens representanters sida har vid förhandlingarna framhållits, att man ogärna såge medicinsk undervisning förlagd till stadens sjukhus. Därest lärarkollegiets förslag skulle utgöra början till en allmän strävan i denna riktning, måste man från stadens sida ställa sig tveksam till det nu framlagda förslaget. En förutsättning för medverkan från staden vore, att staden erhöle ersättning för det intrång, som undervisningens förläggande till stadens sjukhus innebure, samt för kostnader i samband med undervisningen.

Vid förhandlingar har kommissionen och stadens delegerade enats om ett avtalsförslag enligt vilket staten för undervisningen i kirurgi skall ersätta staden med ett belopp av 2 500 kronor för månad under den tid undervisning pågår. Detta belopp avser att vara en ersättning i ett för allt för såväl kostnader som »intrång». Härjämte skall staten tillhandahålla för undervisningen erforderligt skrivbiträde. Överläkaren skall för arbete med undervisningen erhålla särskild ersättning. För undervisningen i neurologi skall staten till staden lämna ersättning med 1 500 kronor för månad under den tid undervisning meddelats, vilket belopp jämväl utgör ersättning för såväl kostnader som intrång. För samma tid skall staten anställa och avlöna en amanuens såsom biträde åt överläkaren vid undervisningen, varvid förutsatts, att sjukhusets underläkare icke må tagas i anspråk för undervisning. För överläkarens arbete med undervisningen skall särskild gottgörelse utgå.

Kommissionen framlägger en beräkning av statens kostnader enligt avtalet.

Vid S:t Görans sjukhus är en kurs i kirurgi avsedd att börja den 1 mars 1953 och pågå till läsårets slut eller under tre månader. Statens bidrag härför utgör 7 500 kronor. För erforderlig skrivhjälp under samma tid beräknas i runt tal 945 kronor. Överläkarens undervisningsarvode anses böra fastställas till 3 500 kronor per kurs om 6 månader och skulle alltså under innevarande budgetår uppgå till 1 750 kronor. Den sammanlagda kostnaden för undervisningen i kirurgi under budgetåret 1952/53 blir så-

ledes 10 195 kronor. Enligt vad kommissionen erfarit torde kurserna i neurologi vid Södersjukhuset under innevarande budgetår komma att förläggas till januari—februari och april—maj månader. Ersättningen härför blir 6 000 kronor. Härtill kommer avlöning till en halvtidsanställd amanuens. Med en beräknad ersättning av 800 kronor i månaden, motsvarande halva lönen till en heltidsanställd förste underläkare vid Södersjukhuset, uppskattas lönekostnaden för två kurser till 3 200 kronor. För undervisningsarvode till överläkaren bör enligt kommissionen slutligen upptagas 2 000 kronor per kurs eller för två kurser 4 000 kronor. Den totala kostnaden för undervisningen i neurologi under budgetåret 1952/53 uppskattas följaktligen till 13 200 kronor. Statens sammanlagda bidrag för innevarande budgetår kan således beräknas till 23 395 kronor. För budgetåret 1953/54 anses statens kostnader för undervisning i kirurgi med hänsyn till att dylik undervisning beräknas pågå under nio månader av budgetåret böra uppskattas till i runt tal 30 580 kronor. Statens bidrag till undervisning i neurologi uppskattas till samma belopp som för budgetåret 1952/53 eller till 13 200 kronor. För tiden den 1 januari 1953—den 30 juni 1954 erfordras alltså ett anslag av 67 175 kronor.

*Departementschefen* har anfört, att man i syfte att öka tillgången på läkare inom landet under senare år antagit ett allt större antal elever till nybörjarkurserna vid de medicinska läroanstalterna. Som en följd härav har en ökad intagning jämväl måst ske till de s. k. propedeutiska kurserna. Vid karolinska institutet har sålunda antalet elever vid sistnämnda kurser ökat från 98 år 1947 till 108 år 1951. Genom den ökade intagningen till de propedeutiska kurserna har emellertid platstillgången vid vissa på dessa kurser följande kliniska tjänstgöringar och kurser blivit otillräcklig. Härav har uppstått en köbildning, som medfört, att ett flertal studerande icke utan väntetider kunnat fullfölja sina studier till den avslutande examen. Departementschefen anser det angeläget, att åtgärder vidtages i syfte att för framtiden såvitt möjligt hindra uppkomsten av väntetider för de studerande och avarbeta de köer, som redan uppstått. På grund härav och då departementschefen icke finner sig böra framställa någon erinran mot förhandlingsuppgörelsen med Stockholms stad rörande undervisning i kirurgi och neurologi tillstyrkes, att avtalsförslaget, vilket godtagits av stadsfullmäktige i Stockholm vid sammanträde den 26 januari 1953, godkännes även av staten.

Undervisning i neurologi har redan påbörjats vid Södersjukhuset. Avsikten är att under innevarande budgetår anordna endast en kurs i detta ämne. Den tidigare till april—maj månader 1953 planerade kursen avses sålunda skola framflyttas till oktober—november månader samma år. Vid S:t Görans sjukhus beräknas en kurs i kirurgi taga sin början den 1 mars 1953 och pågå t. o. m. utgången av november månad med avbrott för må-

naderna juni—augusti. Under första halvåret 1953 kommer sålunda undervisning att meddelas i neurologi under två månader och i kirurgi under tre månader. I anslutning till kommissionens beräkningar uppskattas kostnaderna för denna undervisning till i runt tal 17 000 kronor; därvid har för avlöning åt amanuensen vid Södersjukhuset, vilkens arbetstid torde komma att uppgå till minst 5 å 6 timmar per dag, räknats med ett belopp av 1 000 kronor för månad. Då enligt avtalsförslaget staden tillkommande ersättning skall erläggas till respektive sjukhus månadsvis i efterskott, anses medel för bestridande av dessa kostnader böra anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Under budgetåret 1953/54 torde undervisning komma att meddelas vid S:t Görans sjukhus under tre månader och vid Södersjukhuset under fyra månader. I enlighet härmed upptages medelsbehovet för detta budgetår till i runt tal 24 000 kronor.

Anslag för ändamålet föreslås skola — såsom förslagsanslag — anvisas under elfte huvudtiteln under benämning Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus.

*Utskottet* har funnit sig kunna godtaga Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 20 februari 1953 förordade grunder rörande statens bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus;

b) till *Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 17 000 kronor;

c) till *Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus* för budgetåret 1953/54 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

2:o) **Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm.** För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett anslag av 79 000 kronor.

Genom beslut den 6 juni 1952 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten, å ena, samt Stockholms stad, å andra sidan, angående undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm. Enligt detta avtal må

vid sjukhuset varje månad meddelas undervisning i epidemiologi åt samtidigt högst åtta medicine kandidater. Undervisningen meddelas av den av sjukhusets överläkare, som erhåller förordnande i dylikt avseende av lärarkollegiet vid karolinska institutet. För överläkarens arbete med undervisningen lämnar staten denne ersättning med 5 300 kronor årligen, vilken ersättning bestrides från ett på riksstaten under åttonde huvudtiteln upptaget anslag till ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater. Staten bidrager dessutom med halva årliga lönekostnaden samt halva den beräknade årliga pensionskostnaden för tre förste underläkare och ett kanslibitråde.

I den under föregående punkt omnämnda skrivelsen från lärarkollegiet vid karolinska institutet rörande den uppkomna bristen på utbildningsplatser vid institutet berördes även undervisningen i epidemiologi. Sedermera har lärarkollegiet i skrivelse till universitetskanslern hemställt att kanslern måtte utverka Kungl. Maj:ts uppdrag åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad om ändring i förenämnda avtal i syfte att vid epidemisjukhuset möjliggöra undervisning åt etthundraåtta medicine kandidater årligen.

Genom beslut den 3 oktober 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommissionen att upptaga förhandlingar med Stockholms stad i frågan.

Såsom resultat av de förhandlingar, som kommissionen fört med delegerade från Stockholms stad, har kommissionen med skrivelse den 5 december 1952 framlagt förslag till avtal rörande undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm. Om innehållet i detta avtalsförslag ha kommissionen och stadens delegerade enats.

Vid förhandlingarna har från stadens sida yrkats, att staten som ersättning för den utvidgade undervisningen skulle bestrida halva årliga löne- och pensionskostnaden för två förste underläkare och ett kanslibitråde. Staten skulle dessutom erlägga hyra för föreläsningssal och samlingsrum samt bestrida vissa expens- och materielkostnader. Statens ytterligare bidrag skulle härigenom komma att uppgå till i runt tal 33 700 kronor per år, vartill komme ett engångsbidrag på 750 kronor. Kommissionen har icke ansett sig kunna förorda en dylik lösning av ersättningsfrågan. Efter fortsatta förhandlingar har slutligen enighet vunnits om att staten för den utvidgade undervisningen skall till staden erlägga tilläggsersättning med belopp, motsvarande halva årliga lönekostnaden samt halva beräknade årliga pensionskostnaden för en förste underläkare och ett kanslibitråde. Dessutom skall staten lämna särskild ersättning åt ytterligare en överläkare för dennes arbete med undervisningen.

Kommissionen och stadens delegerade har sålunda enats om ett i propositionen intaget förslag till avtal.

Vid förhandlingarna har rått enighet om att sjukhusets underläkare

liksom hittills må anlitas som biträde vid undervisningen. Det har dock ansetts lämpligt att icke intaga någon uttrycklig bestämmelse härom i avtalet.

Kommissionen framlägger härefter en beräkning av statens kostnader enligt avtalet.

Lön inklusive rörligt tillägg å 53 procent utgår till förste underläkare med 21 084 och till kanslibitråde med 8 652 kronor per år. Pensionskostnaden uppgår till 3 824 kronor för förste underläkare och 2 010 kronor för kanslibitråde. Då det nya avtalet är avsett att gälla fr. o. m. den 1 januari 1953, kommer statens bidrag — frånsett överläkararvoden — att för kalenderåret 1953 uppgå till i runt tal 60 500 kronor, innebärande en årlig kostnadsökning i förhållande till nu gällande avtal med 17 500 kronor. Arvoden till överläkare bestrides från anslag under åttonde huvudtiteln.

Departementschefen anser det vara angeläget, att ytterligare utbildningsplatser anordnas vid epidemisjukhuset i Stockholm. På grund härav och då departementschefen icke funnit anledning till erinran mot kommissionens uppgörelse med Stockholms stad biträder departementschefen det framlagda avtalsförslaget, vilket godkänts av stadsfullmäktige i Stockholm vid sammanträde den 26 januari 1953.

Undervisning vid epidemisjukhuset i Stockholm har hittills som regel meddelats under januari—juni och september—december månader varje år. Någon ökad antagning vid sjukhuset av studerande i enlighet med föreliggande avtalsförslag har ännu icke ägt rum. Härmed anses utan större olägenhet kunna anstå till den 1 september 1953. Det förordas därför, att det nya avtalet fastställs att gälla fr. o. m. sistnämnda datum. Vid bifall härtill skulle statens bidrag för kalenderåret 1953 omfatta dels kostnader för tiden den 1 januari—den 31 augusti enligt nu gällande avtal, dels ock kostnader för tiden den 1 september—den 31 december enligt det nya avtalet. Statens bidrag för tiden den 1 januari—den 31 augusti beräknas till 28 700 kronor och för tiden den 1 september—den 31 december till 20 200 kronor. Statens sammanlagda bidrag för kalenderåret 1953 kan således beräknas till i runt tal 49 000 kronor.

*Utskottet*, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 20 februari 1953 förordade grunder rörande statens bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm;

b) till *Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i*

*epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm för budgetåret 1953/54 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 49 000 kronor.*

Stockholm den 10 april 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

---

*Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit*

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Näsgård, Ohlon, Leander, Gillström, Pålsson, Bergh, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Ragnar Persson, Erik Svedberg, Lundgren och Huss; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Ståhl, Wallentheim, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge, Åkerström, Pettersson i Degerfors, Onsjö, Thapper, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Birke, fru Ericsson i Luleå och fröken Vinge.

---